

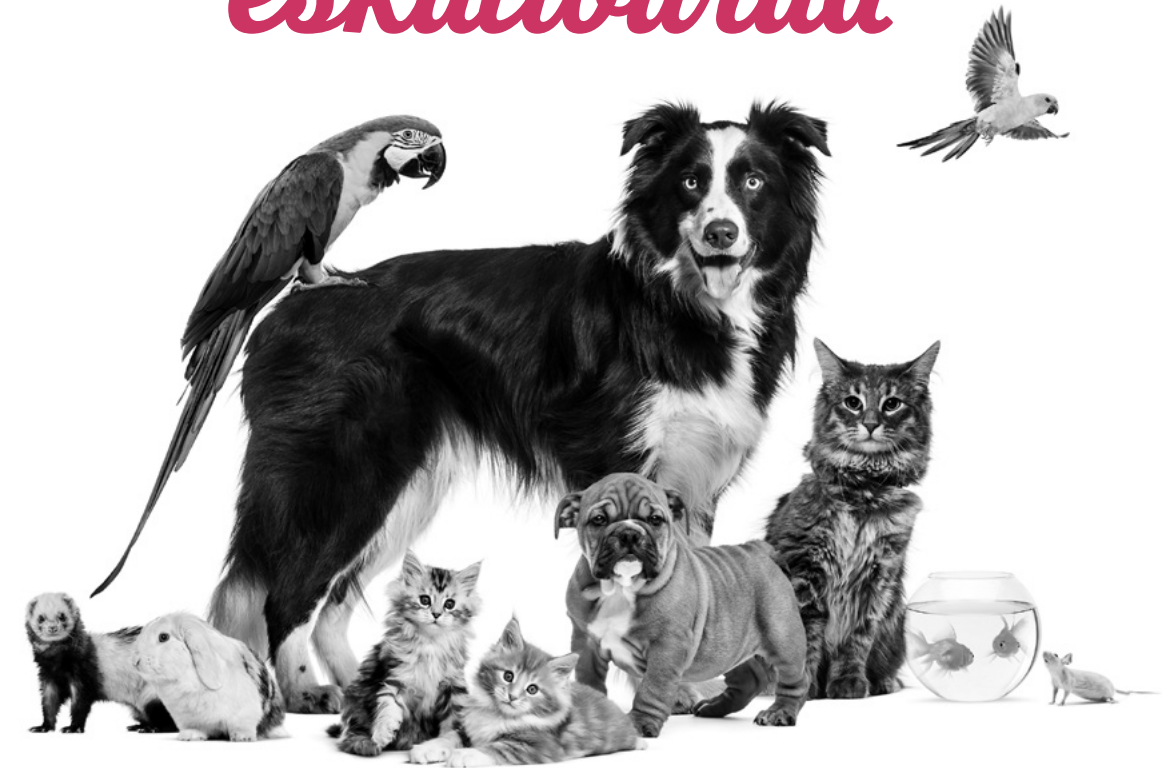
ETXEKO ANIMALIAK
era arduratsuan edukitzeko
eskuliburua

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE DERECHOS SOCIALES, CONSUMO
Y AGENDA 2030

ETXEKO ANIMALIAK
era arduratsuan edukitzeko
eskuliburua

Edita:
©Ministerio de Derechos Sociales, Consumo y Agenda 2030
Secretaría General Técnica - 2025
<https://cpage.mpr.gob.es/>
NIPO en línea: 233-25-019-9
Diseinua eta maketazioa: Grupo Asis Biomedia S.L.

Aurkibidea

Sarrera	7
Etxeko animalia bat erosi aurretik kontuan hartu beharrekoa	9
Zer baliabide dauzkat etxeko animalia bat erosteko?	12
Erosketa	13
Adopzioa	15
zaindu etxekoNola animalia bat modu egokian	20
Elikadura	24
Erosotasuna	36
Osasuna	45
Segurtasuna	50
Jokabidea	56

Sarrera

➤ Sarrera

Gizakia aspalditik bizi da animaliekin, eta prozesu horretan haiekiko harreman bakarrik erabilgarria izatetik harreman askoz hurbilago batera igaro da, familiaren parte bihurtu arte.

Gaur egun, gure gizartea inoiz baino kontzientziatuago dago **animalien eskubideak errespetatzearen eta babestearen** beharraz, eta animalien abandonuarekin amaitzea bilatzen duten kanpainak eta horiek jasotzen duten babes soziala horren froga dira, baita azkenaldian gertatzen ari diren lege erreformak ere.

Espainiako babeslekuetan galdetuz egin zen ikerketa batean ikusi zenez, adopzioek huts egiteko arrazoi nagusietako bat zaintzaile berrien aurreikuspen urria da:

- Maior responsabilidade da esperada.
- Falta de tempo ou espaço.
- Problemas de comportamento.
- Factores económicos.
- Caída do entusiasmo dos nenos.
- Animais adoptados en período do Nadal.

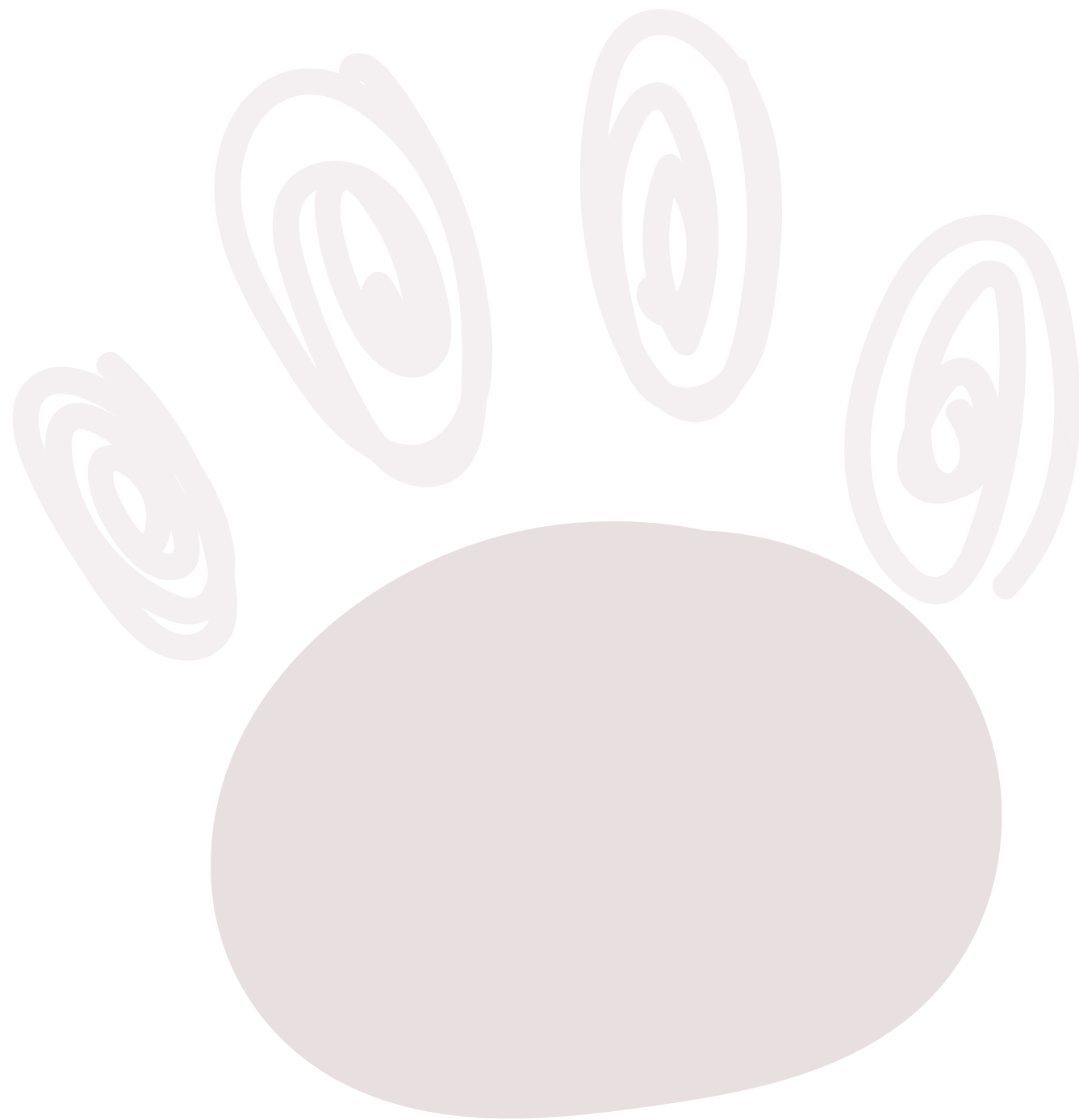
➤ Helburua

Gida honen helburua etxeko animalia baten etorkizuneko arduradun gisa erabaki hobea hartzen laguntzea da. Horrek familiako kide berria (txakurra, katua edo animalia exotikoagoa) erosteko edo adoptatzeko orduan garrantzitsuak izan daitezkeen alderdiak biltzen ditu.

Zure familian etxeko animalia bat sartzea planteatzen hasten zaren unetik hasi eta etxean hartu eta egunero zaintzen duzun arte orientatuko zaitugu. Animalia exotiko baten alde egiteak ekar **ditzakeen konplikazio gehigarriak** ere nabarmenduko ditugu. Aldi berean, **erosketa edo adopzio** arduratsu bat nola egin eta animalia zure familian integratzeko prozesuak dakarren guztia azalduko dizugu.

Txeko
animalia erosi
AURRETIK KONTUAN
HARTU BEHARREKOA.

➔ Ba al dakizu zer ondorio izango dituen animalia batekzure bizitza?

Familiako kide berriak merezi duen bizi kalitatea bermatu ahal izango duen **zaintzaile arduratsua** izan nahi baduzu, hauek dira zure buruari egin beharko dizkiozun lehen galderak, baita erosketa arduratsu bat egiteko edo adoptatzeko metodorik onena bilatzen hasi aurretik ere.

Galdera horien erantzuna aurkitzen laguntzeko, hemen dituzu kontuan hartu beharreko hainbat faktore:

ARRAZOIAK

txeko animalia bat erosteko edo adoptatzeko aukera planteatzen denean, lehen nahia edo **motibazioa oso zehatza** dagoelako izaten da. Hori aitortzea garrantzitsua da, familiako kide izango denarekin izango duzun harremana ezarriko duen oinarria izango baita.

Horiek dira adopzioaren edo erosketaren arrazoi ohikoenak. Pentsatu zure kasua zein izan daitekeen, eta ziurtatu nahikoa arrazoi sendoa dela:

- ➔ **Hirugarrenen nahia:** Zure familiako norbaitek etxeko animalia bat erosteko nahia adierazi du. Adingabeak badira, kontuan izan behar duzu

titularra den helduak izango duela azken erabakia hartzeko ardura, baita animaliaaren zainketa eta horrek eragin ditzakeen eragozpenen edo istripuen ardura ere.

- ➔ **Konpainia:** Zerbaitengatik deitzen diegu etxeko animaliak deitzen diegu, noski, baina kontuan izan behar duzu ez daudela hor zugatik bakarrik. Animaliak, txakurra, katua edo beste animalia exotikoagoa izanda, bere izaera propioa izango du, eta baliteke zure konpainia egiteko espektatiba ez betetzea. Hori animalia exotikoekin maizago gertatzen den zerbait da. Garrantzitsua da animalia etorkizuneko erantzulearekin bateragarria den baloratzea. Gauza bera gertatzen da etxean bizi den animalia bati konpainia egiteko etxeko bigarren animalia bat gehitu nahi zaionean: ezinbestekoa izango da edozein bateraezintasuni aurrea hartzea.
- ➔ **Emozioak:** Baliteke abandonatutako animalia bategatik sentitzen duzun pena hori hura adoptatzeko motibazioa izatea. Ez da batere gomendagarria emozioak bakarrik jarraitzea etxeko animalia bat erosteko orduan. Izan ere, ekintza inplutsibo bat izango litzateke, eta ez ginateke animalia hori zaintzeko behar diren baliabideak dauden aztertzen ariko.

- ➔ **Espeziearekiko jakin-mina:** Positiboa da animalia espezie bat hobeto ezagutzeko interesa izatea, baina normalean interes hori murriztu egin daiteke denborak aurrera egin ahala. Egoera hori espezie exotikoetan gertatu ohi da, horietan etxeko animalia gisa etorkizunean izango diren esperientziak idealizatzen baitira, haien zaintzak eta mantentzeak dakarren lanaren berri izan gabe. Jakin-mina asetzeko, lehenik eta behin espezieari buruz informatu beharko zinateke. Ahal izanez gero, aldi baterako harrera-etxea izatea planteatu, eta hori probatu ondoren, adoptatu animalia bakarrik hura zaintzeko gutxieneko baldintzak betetzen dituzula ondorioztatzen baduzu.

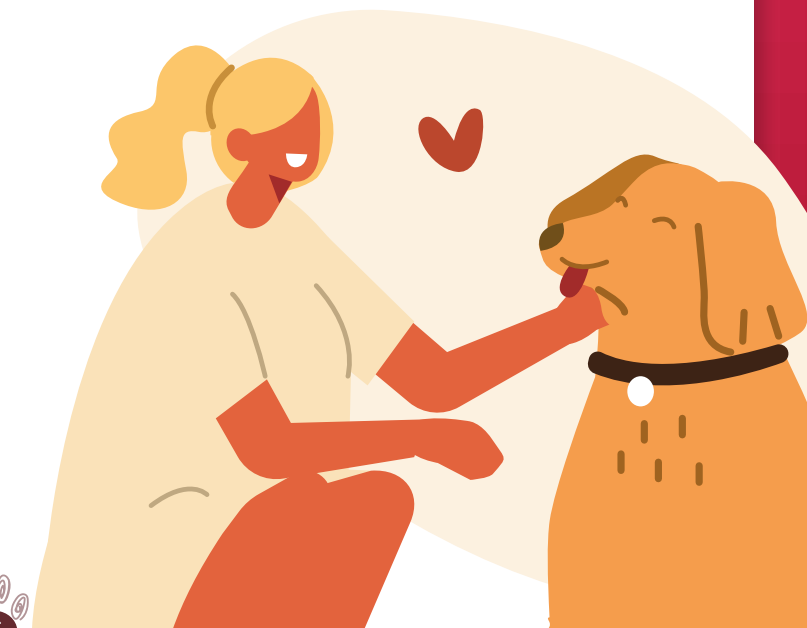
- ➔ **Modak:** Arraza edo espezie oso zehatz bat modan jarri da edo ideia ona iruditzen zaizu etxeko animalia jakin bat arrazoi estetikoren batengatik hartzea. Hau animaliaerantzako eta bere eskubideentzako erabaki errespetugabea litzateke; izan ere, animalia osagarri gisa ikusten da, eta inoiz ez da haren ongizatea kontuan hartzen. Kontuan hartu beharko lirateke beti animaliaaren beharrak, ezer baino lehen, eta erakargarritasun estetikutik haratago, animalia hori bere zaintzaileekin bateragarria izango ote den.

- ➔ **Erabilgarritasuna:** Etxeko animalia bat izan nahi duzu, horrek dakarren baliagarritasunen batengatik. Adibidez, etxea babesteko txakurrak edo saguak harrapatzeko katuak. Litekeena da animaliak esleitzen zaion papera bete ezin izatea eta, egoeraren arabera, adeitasun-trebakuntza sendoa beharko du. Gainera, titular gisa, bere behar guztiak asetzeko eta erabilgarritasun horrekin lotutako legezko erantzukizunak betetzeko gai izan beharko duzu.

KONPROMISOAREN LUZEERA

Garrantzitsua da animalia zaintzeak dakarren konpromiso maila handia ulertzea, zure bizitzako alderdiren bat familiako kide berriarekin gatazkan jar dezaketen egoerak saihesteko. Etxeko animalia familian sartzeko zure motibazio nagusia ondo definitu eta baliozkotu ondoren, **informa zaitez zaintzaile gisa dituzun erantzukizunek iraungo dutenaz.**

Faktore horri erreparatu zeniezaioke, eta hori lagungarria izan daiteke ardura denbora jakin baterako hartzeko prest bazaude. Denbora hori **animaliaaren bizi-itxaropenaren** estimazioa da.

Jarraian, gutxienekoak eta gehienekoak dituzten maila orientagarri batzuk kontsulta ditzakezu:

Txakurrak: 10-13 urte.

Txakurraren arraza zenbat eta txikiagoa izan, orduan eta gehiago bizi ohi da.

Katuak: 12-18 urte.

Arrainak: 2-3 urte. Arrain espezie batzuk 10 urte baino gehiago bizi daitezke.

Hamsterrak: 2-3 urte.

Akuriak: 4-8 urte.

Untxiak: 8-9 urte.

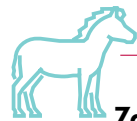
Oiloak: 5-10 urte.

Hudoak: 5-10 urte.

Txintxillak: 8-10 urte.

Zaldiak: 25-30 urte.

Loroak: loro espezie batzuk, adibidez kakatuak edo guakamaio loroa **50 urte** baino gehiago bizi daitezke.

Dortokak: 20-100 urte edo gehiago, espeziearen arabera.

ALDAKETAK ZURE ERRUTINETAN

Etxeko animalia baten arduraduna izateak zure bizimoduan aldaketa batzuk

egotea eragingo du. Zure etxeko animalia berria zaintzearekin lotutako ohiturak zure bizitzan sartu beharko dituzu.

Hona hemen adibide batzuk:

- Ohiko elikadura.
- Eguneroko estimulazioa eta arreta, jolas moduan edo ingurunean aldaketak eta berrikuntzak eginez, ingurumena aberastea ziurtatzeko.
- Bere beharrekin lotutako oinarritzko higiena, hala nola arrabotaketa.
- Txakurrek gutxienez 20 minutuko paseoak behar dituzte egunero. Normalean egunean 2 edo 3.

- Katuek beren harea-kaxak egunero mantentzea behar dute.
- Animalia exotikoek beren beharrianak izango dituzte, batzuetan animalia mota edo espeziearentzat bakarrak izango direnak, eta horietara egokitzen ere jakin beharko da.
- Animaliak maiz erabiltzen duen ingurunea garbitzea, hori gela bat, kaiola bat, terrarium bat, akuario bat edo ukuilu bat bada ere.
- Etengabeko zaintzak ematea kumeen edo behar bereziak dituztenen kasuan.
- Zaintza erregularra ematea gaixotasunen edo jokabide arazoen kasuan.

Jarduera horiek guztiek zure egungo bizimoduan leku gutxi izan dezakete, eta hori baloratu beharko duzu erabakirik onena hartzeko. Kontuan izan animalia exotikoen beharretara ohitu ez izanak zailtasun gehigarri bat ekar dezakeela egokitzapen horretan, baita hori ezinezko bihurtu ere.

Gogoratu: ondo informa zaitez animalia exotiko bati buruz, hura zure familia ingurunean sartzeko pausoa eman baino lehen

KOSTUAK

Animaliaren bizi-tza osoan zehar, haren behar guztiak estaltzeko ardura izango duzu, eta horrek mantenuko, behar dituen produktuetako eta albaitaritzako laguntza zerbitzuetako zenbait gastu ekarriko ditu.

Txakurren kasuan, titular gisa, hirugarrenei eragindako kalteengatik erantzukizun zibileko aseguru bat kontratatu eta indarrean mantendu beharko duzu. Horrek animaliaren arduradun guztiak barne hartuko beharko ditu.

Katuen kasuan, zure etxea egokitu beharko duzu, katu hutsera erori ezin dela edo ihes egin ezin duela ziurtatzeko. Horretarako, hainbat elementu instalatu beharko dituzu, hala nola leihoetarako babesak eta terrazak eta balkoiak ixteko sareak.

Etxeko animalia exotikoekin, hala nola narrastiek edo hegaztiak, kostu handiagoa izan beharko duzu; izan ere, horiek elikadura espezifikoa, zaintza zehatzak eta albaitari espezializatuak dituzte.

Edozein animalia mota dela ere, kontuan **izan behar duzu noizean** behin, eta horrek gastu gehigarria ekarriko duela.

LEGE BETEKIZUNAK

Etxeke animalia baten arduraduna zaren aldetik, eta Espainiako araudiaren azken aldaketan arabera, bete beharreko hainbat betebeharrak izango dituzu:

- ▶ Bizi zaren etxean etxeke animaliak edukitzea debekatzen duten klausulak dituzten bizilagunen komunitateek, udal-ordenantzek edo alokairu-kontratuek **ezarritako legezko betebeharrak**.
- ▶ **Animalia familia-nukleoan mantentzea eta integratzea**, haren behar guztiak errespetuz betez eta haren bizitza arriskuan jarri gabe beteta.
- ▶ **Animaliari gutxienez nahitaezko txertoak ematea**, txertaketa-txartel sanitarioa eguneratuta izatea eta albaitariarenera eramatea beharrezkoa den guztietan.
- ▶ **Kontrolik gabeko ugalketa saihestea**, hori etxeke animaliak hazteko baimena duten pertsonak bakarrik egin ahal izango baitute. Hau bereziki delikatu da karraskari txikien kasuan.
- ▶ **Animalia identifikatzea eta erroldatzea**, zure Autonomia Erkidegoan indarrean dagoen araudiaren arabera.

BEHAR BEREZIAK

Etxeke animalia bat erosi aurretik, garrantzitsua da haren behar, **ezaugarri eta jokabide espezifikoak buruz ondo informatuta egotea**, eta zuk eta zure familiak eskain diezaiokezunarekin bateragarriak izango direla ziurtatzea.

Batzuetan, estimulatzeko, modu arduratsuan hezteko eta trebatzeko nahikoa leku eta denbora izatea izango da kontua, eta hori ezinbestekoa da **txakurren** kasuan. Animalia haren behar horiek behar bezala ez betetzeak jokabide- eta bizikidetzarazoak ekar ditzake etxean.

Gauza are gehiago konplikatu daiteke **espezie exotikoa** denean. Adibidez, pertsona batzuek **suge** bat adoptatzea erabakitzen dute, baina ez dira jabetzen animalia mota hori maneiatzeak dituen inplikazioez. **Loroak** beste adibide bat dira, ezaugarri bereziak dituen animalia bat delako eta harentzat ondo prestatutako espazio bat eskatzen duelako. Gainera, espezie batzuek bizi-itxaropen oso luzea dute. Azaldutako guztiagatik, garrantzitsua da horri buruz oso ondo informatzea eta animalia bat zure familian sartzeko urratsa espezialistekin kontsultatzea, batez ere espezie exotiko bat bada. Kasu horietan, informazio eskasiak esperientzia negatiboak ekar ditzake.

Zer baliabide dauzkat
ETXEKO ANIMALIA
BAT EROSTEKO?

Zure familia-nukleoan etxeko animalia bat sartzerako orduan, oso garrantzitsua da erabakirik onena hartzeko dauden metodoak ezagutzea, **eta betiere modu arduratsuan eta animaliarekiko errespetuz egitea.**

➔ Erosketa

Erosketa izaten da etorkizuneko zaintzaile askori burura etortzen zaien lehen aukera; izan ere, duela urte askotatik erosketa etxeko animaliak edukitzeko metodo tradizionala izan da, baina hori ez da bakarra. Atal honetan prozesu osoak nola funtzionatzen duen azalduko dizugu.

EROSKETA ARDURATSUA EGITEKO IRIZPIDEAK

Erosketa arduratsua egiteko, garrantzitsua da etxeko animalien saltzaile batek zure konfiantza noiz merezi duen detektatzeko pistak ezagutzea. Horretarako, garrantzitsua da puntu hauek egiaztatzea:

HAZKUNTZA INGURUNEA

ehenik eta behin, garrantzitsua da adieraztea beti erosi behar duzula etxeko animalia bat baimendutako hazle edo denda batean.

Baimendutako animalia hazle edo denda batean erosterakoan, **alderdi garrantzitsu bat da instalazioak eta**, horrela, animalia egoera onean dagoela egiaztatzea. Indarrean dagoen legeria betetzen duela egiaztatzea, bere behar guztiak betez eta bere eskubide guztiak errespetatuz.

Gaingiroki, aurrerago zehaztuko dugun arren, hau ongizatearen irizpideak eta seinaleak betetzea litzateke, eta, zalantzarik gabe, espezie exotikoetan batzuk kontrastatzea zailagoa izango da:

- Kalitatezko elikadura, espezieari egokituia.
- Ingurune osasungarria eta higienikoa.
- Animaliaaren mugimendu-askatasuna instalazioaren barruan.
- Beldur zantzurik ez izatea.
- Harreman ona zaintzailearekin.
- Espeziearentzat nahikoa estimulatzailerak den ingurunea.

Debekatuta dago animaliak Internet

bidez zuzenean saltzea. Egiaztatu iragarkietan, establezimenduaren hazlearen edo nukleo zoologikoaren erregistro-zenbakia agertzen dela, eta ez fidatu prezio baxuegiak dituztenetaz.

Eskatu beti animaliak instalazioetan ikusi ahal izatea, eta baztertu zuzenean proposamen hori saihesten duten saltzaileak.

Hazlearen praktiken edo saiakeren aurrean, ez fidatu zentro barruan arazoak edo ilegaltasunak ezkutatzen dituztenetaz, hala nola arazorik izanez gero animalia beste **berdin batengatik aldatzeko eskaintzea, erreklamaziorik ez jartzearen truke**. Nahiko ohikoa den beste adierazle bat, eta jatorri ilegalaren ezaugarria dena, **merkatuko prezioekin alderatuta baxuak** diren erosketa prezioak dira. Arreta berezia jarri praktika horiek espezie exotiko baten erosketan gertatzen badira.

ANIMALIAREN BALDINTZAK

Jakina, animalia erosi aurretik, **eskatu hura aurrez aurre ikustea, haren osasun egoera eta portaera ezagutzeko**.

Gogoratu lehen baloratu dituzun gogoeta guztiak animalia erosteko erabakia hartu baino lehen, eta aztertu haren jokabidea bat zure itxaropenekin bat datorren.

Kumeen kasuan, etxeko animalia arruntenean kasuan behintzat, **garrantzitsua da sozializazio goiztiarreko etapa horretan amarekin hazten ari dela**, eta amak osasun ona duela eta hazlearekin, erosle posibleekin eta kumeekin portaera egokia duela ziurtatzea. Etapa horren iraupena animalia motaren arabera izango da; txakurren eta katuen kasuan, komenigarria da kumea eta ama gutxienez 8 aste igaro arte ez bereiztea, ahaztu gabe onena 12 astera arte itxarotea litzatekeela. Prozesuan zehar, ziurtatu animalia beste espezie batzuekin sozializatzen duela, baita gizakiarekin ere. Jakina, kontu bera izan beharko da premia bera duten **animalia exotikoen kasuan**, betiere espezie bakoitzaren ñabardurak kontuan hartuta, eta garrantzitsua izango da zaintzailearen beraren beldur izan daitezkeen seinaleei adi egotea.

Espezieari buruz ondo informatuta dagoen hazle batek animalia **sozializatze aldiaren** amaiera amarengandik bereizteko gomendatutako unera hurbildu edo harekin bat etorri daitekeela jakingo du. Horregatik, hazlea izango da kumea estimulatzeko lehen arduraduna, sozializaziorik egokiena jaso dezan. Sozializazio-aldia aldi sentikorra da, eta aldi horretan animaliak beste banako batzuekin harremanak izaten ikasten du, bai espezie berekoekin, bai beste espezie batzuetakoekin, eta haiekin erlazionatuko da bere bizitzan zehar. Animaliaarentzat arrotzak diren soinu, objektu eta giroetara ohitzea ere barne hartu behar dira.

Erraz antzeman ahalko da sozializazio egokirik ez dagoela, animaliak hazleari edo ezezagunei beldurra diela adierazten duten seinaleei erreparatuta.

Era berean, garrantzitsua izango da **animaliaren osasunarekin lotutako** beste alderdi batzuei erreparatzea, hala nola gaixotasunen sintoma posibleei (gorakoak, beherakoa, begi negartiak, doministikuak, urradurak, ilearen egoera txarra, argaltasuna), parasitoei, lesio-zantzuei, artikulazioetako arazoei, animaliaren mugimenduko alderazoei edo azaleko ezkatei edo zauriei.

 Gogoratu animaliairen egoerari buruzko zalantzarik izanez gero albaitari bati kontsulta diezaiokezula iritzia eskatzeko eta erosle gisa ihes egin ahal izan dizun edozein irregulartasun edo arazo modu fidagarrian detektatzeko. Saltzaileak ez luke ezetzik esan behar zure konfiantza irabazi nahi badu. Hori bereziki sentikorra da animalia exotikoen kasuan, haien gaixotasunak oso konplikatuak eta tratatzeko garestiak izan baitaitezke.

DOKUMENTAZIOA BEHAR BEZALA

Animalia ondo zainduta dagoela eta ingurune egokian bizi dela egiaztatzeaz gain, garrantzitsua da zentroak **dokumentazioa behar bezala** duela ziurtatzea. Bestela, hori atzean dagoen negozioaren ilegaltasunaren edo profesionaltasun eta etika faltaren adierazle izan daiteke.

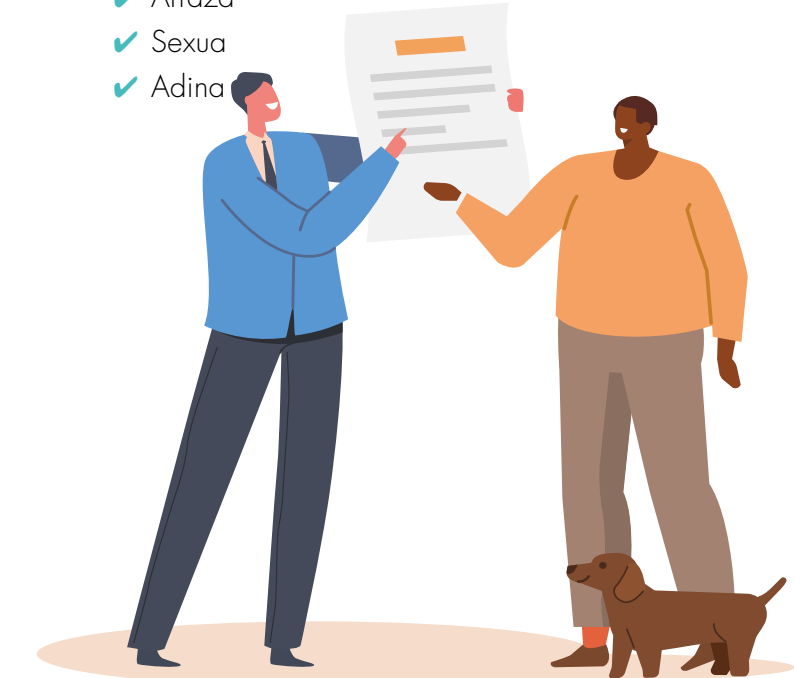
Esperientzia handieneko legez kanpoko hazleek hainbat estrategia dituzte beren erosle potentzialak erraz engainatzeko. Pertsona askok ez dute behar bezala informatzen erosi aurretik, eta negozio horiek badakite egoera hori nola aprobetxatu aitzakiak emateko eta nahi duten informazioa ez emateko.

Hori kontuan hartzea funtsezkoa da. Azken urteotan, arazo horrek gora egin du, eta iruzurrak ere gertatu dira, erosle batzuek gaizki informatuta, osasun-arazo larriak zituzten atzerriko kumeak erosi zituzten, eta, gainera, txertatu gabe saltzen zituzten, txertaketa-kartilla faltsutuak zeramatzaten animaliak.

Horrelako ezustekoak saihesteko, garrantzitsua da dena behar bezala dagoela egiaztatzea, datu hauek kontrastatuz:

- ▶ Hazkuntza-zentroaren nukleo zoologikoaren erregistro-zenbakia.
- ▶ Animalia Etxeko Animalien Erregistroan aldeztatik identifikatu dela egiaztatzen duen dokumentazioa. Bertan, transmisioa jakinarazi beharko da erosketa egin eta hurrengo hiru egun balioduneko epean.

- Animaliaren osasun-txartela edo pasaporte ofiziala Bertan orain arteko albaitaritza-esku-hartze guztiak, eta jasotako tratamenduak eta txertoak agertu behar dira. Datu horiek albaitariarekin zuzenean berresteko aukera dago.
- Salerosketa-kontratu balioduna.
- Animaliaren datu guztiak, erosle izango denari jakinarazi beharko zaizkionak eta zentroan gutxienez hiru urtez gorde beharko direnak:
 - ✓ Zaintzeko eta maneiatzeko beharrak
 - ✓ Albaitaritza-arretako beharrak
 - ✓ Eroslearen erantzukizunak
 - ✓ Ezaugarriak
 - ✓ Jatorria
 - ✓ Izena
 - ✓ Arraza
 - ✓ Sexua
 - ✓ Adina

EROSKETAN EGON DAITEZKEEN ARRISKUAK

Txakur bat, katu bat edo beste animalia exotiko bat erostea irtenbiderik errazena izan daiteke, baina ezin daiteke errealitatetik urrunago egon. Egia esan, erosketa arduratsurik egin ezean, ezustea hartzeko aukera dago: **sortzetiko gaixotasunak, deformazioak, bizikidetza arazoak, etab.** Izatea, baimendu eta erregistratu gabeko hazleetan lege kanpoko erosketa bat egitea, animalia izaearekiko errespeturik gabeko ikuspegia eta tratu txarren praktikak izaten dituztenean, edo ongizatearen oinarritzko premiei zuzenean erasotzen dietenean, hori guztia animalien salmenta ikuspegi komertzial hutsetik tratatzeagatik.

Arazo hori areagotuz joan da, batez ere Interneteko hainbat atariren bidez, non etxeko animalien lege kanpoko salmenta egiten den, erosle esperientziagabe eta informazio gutxikoez baliatuta, bai katuei eta txakurrei dagokienez, bai munduko leku guztietatik datozen animalia exotikoen **legez kanpoko salmenta** delikatuari dagokionez.

Izan ere, animalien lege **kontrako trafikoa legeak** jazartzen duen zerbait da, bai gizarteari bai animaliei egiten dien kalte handiagatik, animalien ongizatearen printzipioen aurka egiten duten egoeretan bizitzera behartuta baitaude.

Beste arrazoi askoren artean, horregatik erosi **behar da beti modu arduratsuan.**

➔ Adopzioa

Adopzio-prozesua da familia **askok beren etxean etxeko animalia** bat sartzeko nahiago duten bidea.

Animaliak babesteko erakundeek, jendeak **babesleku** edo **aterpetxe** gisa ezagutzen dituenak, zure herrian gertatzen diren abandonu edo tratu txar kasuak detektatzea dute helburu. Aldi berean, animalia errehabilitatzen lan egiten dute, merezi duen bizi kalitatea emango dioten arduradun berri batzuk aurkitu ahal izateko, txakurrak, katuak edo adopziorako egokia den beste edozein animalia exotiko bada ere.

Gure herrialdeko udalerri gehienetan, **babesleku eta aterpetxe publiko zein pribatuak daude**, eta horietara jo dezakezu etxeko animalia bat adoptatu nahi baduzu. Zentro horiek udaletakoak izan daitezke edo legez eratutako irabazi-asmorik gabeko elkarteak izan daitezke. Animaliak zaintzen dituzte bertako instalazioetan edo harrera-etxeetan, eta herrian katu-koloniak kontrolatzeko lana egiten dute. Gainera, ikuskapen erregularrak egin behar zaizkie, eta egiaztatu instalazio guztiak eta jarraitzen diren protokolo guztiak behar bezala daudela, eta animalien babesari eta ongizateari buruzko arauak errespetatzen direla.

Animaliak babesteko babesleku edo zentro publiko batean adoptatzen duzunean, abandonuak gizartean **eragindako** ondorioei **aurre** egiteko zure aletxoak jartzen ari zara, eta beste izaki bizidun bati konpainiako animalia gisa bizitza hobea bizitzeko aukera ematen diozu.

Nahi ez diren kumaldien kontrolik gabeko ugalketa saihesteko, gaur egun gure herrialdean bertan behera uzteko arrazoi nagusia baita, babeslekuak eta zentro publikoak animaliak esterilizatzera behartuta daude. Gainera, legeak diotenari jarraituz, animaliak ez dira inoiz sakrifikatzen, trataezinak diren eta animalia sufrimendua eragiten dioten sufrimenduetan izan ezik.

ADOPTATZEKO BALDINTZAK

Edozein espezieetako animalientzat, batez ere hainbeste etxekotu ez direnentzat, hala nola exotikoentzat, **ingurunearen aldaketa oso estresagarria izan daiteke**. Prozesu horrek, animalia itzulketak porrot eginez eta arrazoituz gero, **ondorio negatiboak izan ditzake animalia ongizate orokorrean.**

Garrantzitsua da, adoptatzeko hautagai gisa, horretaz jabetzea prozesu honetatik pasatzen zaren bitartean.

Sarreran aipatu dugun bezala, kontuan izan behar da adopzioen itzulketaren gehienak animalia berrien arteko bateraezintasunak eragindakoak izaten direla. Bateraezintasun hori gerta daiteke etorkizuneko erantzuleari buruzko informazioa eta aurreikuspenik eza, edo adoptatzaileek gaindiezintzat jotzen dituzten eta horretarako prestatuta eta informatuta ez zeuden "jokabide-arazoak". Horregatik, babeslekuentzako ezinbestekoa da **beharrezko egiaztapen** guztiak egitea eta, horrela, **etxe animalia** eta **etorkizuneko titullarrak bateragarriak** izango direla ziurtatzea.

Horrek zenbait galdetegi, **dokumentazioaren berrikuspen eta bisita presentziaak** **ekar ditzake bizikidetzaren testuinguru berrian**, eta faktore garrantzitsu guztiak hartzen dituzte kontuan adopzioa, eta, askotan, harrigarriak dira edo inbaditzaileak ere izan daitezke adopzio arduratsu batek dakarren guztiaz jabetzen ez diren etorkizuneko adoptatzaileentzat.

Hauek dira egiaztapen edo baldintza ohikoenetako batzuk:

- ▶ **Animaliaren titularra izango denaren adin-nagusitasuna**, adopzioa erabakitzeke gutxieneko heldutasun emozionala erakutsiz.
- ▶ **Etxeko egiaztagiria**, etxe animalia integratu nahi den etxe jabea nor den erakusteko. Alokairuan bizi bazara, egiaztatu kontratuan ez dagoela animaliak etxe horretan edukitzearen aurkako klausularik.
- ▶ **Adopzio-kontratua**. Sinatu egin beharko da, eta bertan ezarriko dira bi alderdien eskubideak eta betebeharrak. Batzuetan, zaintza-baldintzak ere adieraziko dira.
- ▶ **Kostuak ordaintzea**, mantentze-kostuen arabera eta erakunde babesleari egindako dohaintza gisa. Kontuan izan animalia exotiko bat mantentzeko kostuak askoz handiagoak izango direla, eta horrela islatuko dira urrats honetan.
- ▶ **Etxeko animalia zaintzeko baldintza espezifikoak**, etorkizunean titular gisa bete ditzakezula frogatu beharko duzu. Horretarako, zenbait alderdi berrikusi behar dira, hala nola espeziari buruz duzun ezagutza edo espeziea zaintzeko duzun espazioa eta denbora. Animalia bere bizilekuan arriskurik ez izateko beharrezko neurriak hartu dituzula frogatu beharko duzu, adibidez, terrazetan eta leihoetan babesak edo sareak jartzea, katuek hutsera jauzi egin edo ihes egin ez dezaten.

▶ **Animalia esterilizatzea.**

▶ **Abandonatuko ez duzula konpromiso sinatua.**

▶ **Adopzio prozesuaren aldizkako jarraipena**, etxean aurrez aurreko bisitak eginez, animalia ongizatea eta zaintza egiaztatzeko.

Baldintza inbaditzaileak diruditen arren, oso beharrezkoak dira erakundeak dena ondo dagoela ziurtatzeko. **Ohikoena da baldintza eta egiaztapen horiek guztiak hainbat hilabetetan zehar egitea**, eta horrek zentzuzko denbora gisa ere balio du titular posibleek adopzioaren erabakiaz ziur egon ahal izateko.

Bitxia bada ere, egiaztapen horietako asko ez dira egiten animalia bat erostean ere, eta horrek indartu egiten **du adopzioa edozein espezieetako etxe animalia bat eskuratzeko prozesu askoz sakonagoa dela dioen ideia**.

Lehen aipatutako baldintza guztiak bete arren, erakunde babesle orok etxe animalia zaintza ez ematea edo kentzea erabakitzeke eskubidea du, beharrezkotzat jotzen badu: heldu bat adoptatzea edo kume bat adoptatzea.

HELDU BAT EDO KUME BAT ADOPTATZEAREN ARTEKO ALDEA

Etxeko animalia bat adoptatzeko ordua iristen denean, etorkizuneko titularrek izaten duten lehen ideietako bat **kume bat edo animalia heldu** bat, lehen aukera erakargarriagoa delako. Baina erakunde babeslekuetan ere badira adoptatuak izateko aukera gutxiago izango dituzten animalia helduak. Horregatik, espezie bereko txakur edo katu heldu bat izateak dituen inplikazio guztiekin eta familia motarentzat gomendagarriena zein den azaldu nahi dizugu.

KUME BAT ADOPTATZEA

Txakurra, katua edo animalia exotikoa izan, **kontuan izan behar da kume batek beti beharko duela arreta berezia**, askotan hilabeteetan. **Horregatik, garrantzitsua da denbora nahikoa izatea hura zaindu ahal izateko**, edo, gutxienez, prozesu horretan lagundu ahal izango dizuten konfiantzazko pertsonak izatea.

Kontuan izan behar da **kume batek pazientzia, heziketa eta denbora asko behar dituela sozializatzeko**, familiarekiko eta espezie desberdinetako beste banako batzuekiko bizikidetzat hobia ziurtatzeko. Baldintza horien ondorioz, kume bat denbora eta energia nahikoa dituen familientzako egokia izango da.

Txakurren kasuan, garrantzitsua da sozializatzen hasteko ezinbesteko txertoak dituztenean paseatzera ateratzea, eta **katutxoek** etxean bisita nahikoa izan beharko dituzte, ezezagunei ohi dieten beldurra galtzeko.

Animalia exotikoen kasuan, etapa horretako beharrak askoz ere desberdinagoak izango dira espezieen artean, eta zaintzaileak ondo informatu beharko du espezialistei kontsulta eginda.

Beste animalia heldu batzuekin bizitzeari dagokionez, gomendioak aldatu egiten dira espeziearen eta norbanakoaren arabera.

Praktikoena da profesional batengana jotzea, bertan bizi den animaliaaren ezaugarriak ebaluatu ahal izateko, hala nola izaera, sexua, adina, osasun egoera, sozializazio maila eta beste animalia batzuekiko jokabidea, animalia berriarekiko bateragarritasun maila ebaluatzeko eta animalia berrian arrakastaz sartuko dela ziurtatzeko beharrezko jarraibideak emateko.

Gogoratu **beste animalia batzuekiko bateraezintasunak neurri handi batean areagotu daitezkeela** animalia exotikoen kasuan, ez baitira gizakiekin bizitzera hain egokituta egongo, eta are gutxiago beste animalia espezie batzuekin, hala nola txakurrekin edo katuekin. Gainera, baliteke oztopo fisikoren bat duten animaliak bereizi behar izatea, etxean gorabeherarik ez izateko.

Jokabidearen atalean horri buruz hitz egingo dugun arren, garrantzitsua da **txakurrari** bere beharrak bere lekuan egiten irakastea, eta kume den bitartean, lan horrek konstantzia handia beharko du.

Gainera, **adin txikietan garrantzitsua da giro bizigarria izatea**, animaliak bere zentzumen guztiak esploratu, esperimendu eta probatzeko aukera izan dezan. Osasuntsu garatu eta haziko den estimulazio oso bati esker izango da.

Horrek esan nahi du, halaber, etxeko animalia-ri eguneroko jarduera nahikoa eman behar zaiola:

- **Txakurretan** jolasa, arreta eta paseoak eskatzen dituen.
- **Katuetan**, nahikoa jolasa eta arreta izatea da, eta, horregatik, askotan gomendatzen da bat baino gehiago batera adoptatzea (idealki, bikotean), betiere animalia beste katu batzuekin bizitzen ohituta badago.
- **Animalia exotikoetan**, estimulazio behar hori modu desberdinetan asetuko da. Jakina, bakarra izango da espezie bakoitzean, baina, oro har, ingurunea aberastearekin lotuta egongo da eta elkarreragina eta jolasa, animaliak oso sozialak ez badira.

Era berean, **aukera bideragarria izan daiteke haur txikiak dituzten familientzat**, baldin eta adingabeek garapen maila jakin bat badute, animaliarekin behar bezala jarduteko beharrezko jarraibideak ulertzeko aukera ematen diena, animaliak errespetatzeko eta ondo tratatzeko helburuarekin hezten dituen eta helduek etengabe eta zuzenean gainbegiratzen dutena.

ANIMALIA HELDU BAT ADOPTATZEA

Txakur eta katu helduen kasuan, egoera desberdina da. Animalia txikia denean, adopzio prozesua errazagoa izan daiteke; hala ere, urteak igaro ahala, **animalia-aren izaera** askoz finkatuagoa egongo da, eta errazagoa izango da egiaztatzea etorkizuneko zaintzailea bateragarria den etxeko animalia-aren izaerarekin.

Hala ere, zenbait faktore hartu behar dira kontuan animalia helduak adoptatu behar direnean:

- Lehenik eta behin, etxeko animalia heldu batek, heldu izateagatik, ez kume bat adoptatzean baino baino pazientzia gutxiago beharko, batez ere elkarbizitzaren hasieran.
- Babesleketan erreskatatzen eta adoptatzen dituzten txakurretako askok beren aurreko zaintzaileen abandonua jasan dute (eta, batzuetan, baita tratatu txarrak ere). Horrek, zalantzarik gabe, trauma bat eragin diezaioke animalari, eta egoera bera berriz pairatzeko sentikorragoa egiten du. Horrek, batzuetan, animalaren **mendekotasun emozional handiagoa eragin dezake**, batez ere lehen egunetan, eta familia-ingurunean seguru sentiaraziko duen **norbaitengan babestea eta hari atxikitzea bilatuz**.
- Txakurrentzat eta katuentzat garrantzitsuena da etxe berrira iristen direnean **segurtasuna** ematen dien eta berea sentitzen duten txoko bat izatea. Elkarbizitzako lehen egunetan nahitaez biziko duten sozializazio-esperientzia handitik deskonektatu behar izanez gero, molestatu egingo ez zaien leku bat.
- Garrantzitsua da ez ahaztea **katu helduak zailagoa izaten dela familia berri** batean integratzea, inguruneen aldaketarekiko tolerantzia txikia dutelako, batez ere beste etxeko animalia bat dagoenean.

- Ezinbestekoa izango da ezkutaleku bat ematea, babestu ahal izateko eta, pixkanaka, familia ingurunearekin interakzioan hasteko seguru sentitzen** direnean, bertatik atera ahal izateko, beti beren erritmoa markatuz eta ezertara behartu gabe.

Txakurrei eta katu helduei dagokienez, ez da gomendagarria horiek adingabeak dituzten etxeetan sartzea, batez ere animaliak mina sortzen duen osasun arazoren bat badu; izan ere, horrek ukipenarekiko tolerantzia eta haiekiko interakzioak murriztuko baitut.

Kontu handiz ibili behar da jada helduak diren **animalia exotikoen** kasuan; izan ere, horietako batzuk, batzuetan haurtzaroen gizakiekin ondo lotutako sozializazio-aldirik izan ez dutelako, eta, ondorioz, erabat bateraezinak izango dira horrelako ingurune batean bizitzarekin.

Behar bezala informatuta ez bagaude, animalari sufrimendua eragin diezaiokegu, baita familia arriskuan jarri ere.

Etxeko animalia etxean integratzeko, lehen urrats batzuk egin beharko dira, eta zure ardura izango da haren beharrak behar bezala betetzea. Horri buruzkoa da, hain zuzen ere, hurrengo atala.

Nola zaindu

ETXEKO ANIMALIA BAT BEHAR BEZALA

Zure familian etxeako animalia bat sartu beharko zenukeen edo ez, hori erosi edo adoptatu, heldua edo kumea... modu arduratsuan erabakitzen duzun aurreko prozesu guztiaren ondoren, familiako kide berria etxera iritsiko den unea hurbiltzen hasten da. Ordurako, **garrantzitsua izango da ondo informatuta egotea eta dena prest izatea**, pasatu beharko duen egokitzapena errazteko.

Atal honetan ongizatearen hainbat alderdiri buruz hitz egingo dizugu, etxeako animaliak edozein espezieetan dituen beharrak betetzen saiatzeko.

Hala ere, **lehen hilabeteak gogorrenak izango direla azpimarratu beharra dago**, zure familiak, etxeak eta animaliak harmonian egon beharko dutelako elkarrekin bizitzeko, gatazkak ahalik eta gehien minimizatuz. Hori beharrezkoa izango da bi alderdiak hobeto bat etortzeko eta integrazioa askoz atseginagoa izateko.

Beharrezko egokitzapen-etapa hori aldatu egiten da espeziearen eta adinaren arabera. **Txakurretan eta katuetan**, kumeak aste gutxiren buruan etxe berrira egokitu daitezke, animalia biziaren esposizio goiztiarra izateari esker; animalia helduen (eta zenbait kumeren) kasuan, berriz, 3 hilabete edo gehiago luza daitezke, beste faktore batzuen ondorioz, hala nola bizi-esperientzien mende.

Exotikoagoak diren beste etxeako animalia batzuetan, aldi hori askoz laburragoa izan daiteke kognitiboki hain aurreratuak ez diren espezieetan (adibidez, karraskarietan, arrainetan edo narrastietan), edo askoz luzeagoa etxeako bizikidetzaren aurkakoak diren espezieetan.

Atal bakoitzean jarraibide zehatzak emango ditugu prozesu hori ahalik eta gehien errazteko.

➔ *Elikadura*

Animaliari ematen zaion elikadura izango da haren energia-iturri nagusia eta, beraz, haren garapenaren eta osasun guztiaren oinarria.

ZER EMAN JATEKO?

Garrantzitsua da etxeako animaliari beti bere kontsumo premia naturalak gehien errespetatzen dituen elikadura mota ematea. Horregatik, animalia motari egokitutako osagaiekin egindako janaria eman beharko zenioke, espezialistak gomendatutako animaliaaren nutrizio beharrei jarraituz **dieta osoa eta orekatua** eginez.

Txakurren kasuan, gero eta harrera hobea duen aukera bat janaria etxean egitea da. Hala ere, zeregin horrek plangintza- eta dedikazio-denbora eskatzen du, eta arriskuak ere badakartza zaintzailea behar bezala informatuta ez badago.

Nutrizioan aditua den albaitari batek gainbegiratuta erabiltzea komeni da.

Etxeko elikagaien toxikotasunari lotuta, kontuz ibili behar da, animalia batzuei kalte egin ahal dietelako edo haientzako toxikoak izan daitezkeelako, batez ere kopuru handietan kontsumitzen badira. **Txakurren** kasuan, adibidez, garrantzitsua da tipula, txokolatea, mahatsa edo intxaurrak ez jatea. Gainera, dieta mota horrek parasitosiarekin (adibidez, toxoplasmosia) lotutako arriskuak ekarri ditzake, kozinatu gabeko elikagai gordinak erabiliz gero.

Alternatiba gisa, **kalitate handiko pentsu formulatuak erabil ditzakezu**, zure etxeako

animaliaaren espezierako eta adinerako berariaz sortuak (kumeak, jarduera handia, helduak, seniorrak), behar dituen mantenugaien orekarekin. Batzuetan, arraza desberdinetan espezializatutako aldaerak ere badaude.

Katuen kasua txakurren kasuaren oso antzekoa da, baina kontu handia izan behar da **animalia exotikoen** kasuan ere. Izan eren, espezialista baten aholkua beharko duten nutrizio premia oso espezifikoak izateaz gain, elikadura ere garestiagoa izango delako, eta beti dokumentatuta geratzen ez diren osasunerako nutrizio arriskuak egongo direlako.

JANARIA DOSIFIKATZEA

Garrantzitsua izango da zuk zeuk, arduradun gisa, eguneroko **janari kantitatea definitzea, espezialisten aholkuei jarraituz**; izan ere, horren gaineko kontrol ona izateak gehiegikeriarik eta induljentziarik egiten ez dela ziurtatuko du.

Bestalde, **garrantzitsua da elikaduraren maiztasuna ere kontuan hartzea**. Maiztasun horrek behar bezala bereizi beharko ditu otorduak, eta aldatu egingo da animaliaaren ezaugarrien arabera.

Gomendatutako jarraibideak aldatu egiten dira espeziearen, adinaren, jarduera fisikoaren, elikadura motaren eta animaliaaren osasun egoeraren arabera; horregatik, garrantzitsua da zure konfiantzazko **albaitariarekin** hitz egitea, zure etxeko animaliaaren elikadura-beharrak asetzen dituzula ziurtatzeko.

Animalia bere ingurune naturalean harraparia bada, espezie batzuekin gertatzen den bezala, arreta berezia jarri beharko zaie animaliaari ematen zaizkion elikagai-kantitateei. Izan ere, goseak harrapatze-jokabideak eta bizikidetzarazoak egin ditzake.

Horregatik, ezinbestekoa da espezialista bati zure etxeko animaliaaren nutrizio-beharrei buruz galdetzea.

URA ESKURATZEA

Horrez gain, **ura beti eskura izateak** edo hidratazio nahikoa izateak (animaliak egarririk izan ez dezan) asko lagundu dezake digestioan eta elikadura premien parte da ere. Animalia gehienen kasua, ur garbia duen ontzi bat sartzea bezain erraza izan daiteke. Katuen kasuan, ur ontziak ondo funtziona dezake, baina asko gustatuko zaie ur korronteko iturri bat izatea.

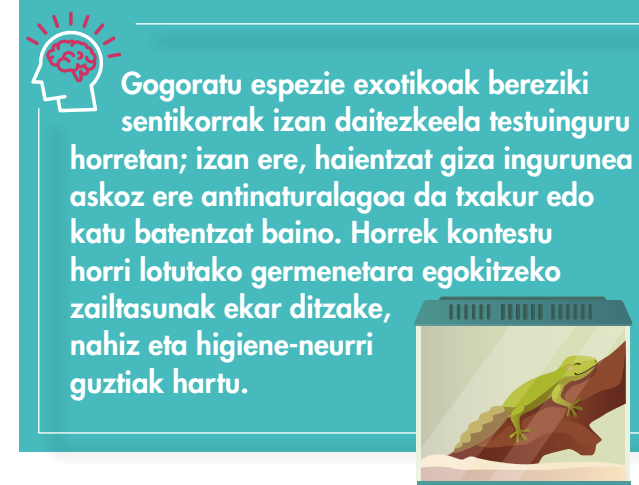
Kontuan izan behar da **animalia espezie exotiko** batzuek ur gehiago edo gutxiago kontsumitu beharko dutela, eta, hain zuzen ere, kasu batzuetan hezetasun minimo bat beharko da ingurunean, horiek behar bezala hidratatuta egon daitezen.

HIGIENEA ELIKADURAN

Kontuan izan animaliak, normalean, zuk jateko erabiltzen duzun plater bakarra izango duela. Horregatik, **elikaduraren inguruko higiena ere zaindu behar duzu**. Garbitu askotan animaliak elikatzeko erabiltzen dituen katiluak edo bestelako tresnak; horrela, zikinkeria ez da zeharka animaliaaren organismoan sartzen edo ez du jaterakoan ondoeza sortzen. Jakina, horrek barne hartzen du elikagaien iraungitze-datak kontrolatzea, eta egoera txarrean daudenak haiei inoiz ez ematea.

Era berean, ziurtatu ontziak ez daudela berarentzat toxikoak izan daitezkeen materialez eginda. Normalean, erraza izango da hori prebenitzea, **espezialista bati galdetuta**.

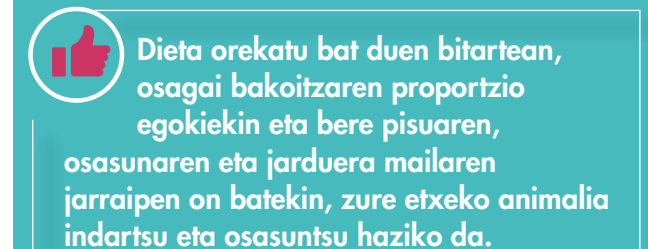

ASKOTARIKO ELIKADURA

Idealki, **batez ere bere ongizateagatik eta elikadura aberastasunagatik**, onena animaliak noizean behin goza ditzakeen hainbat aukera izatea izango litzake. Hori positiboa izango da bere gorputza elikagaien aldakortasunera ohitu ahal izateko, uneren batean dieta aldatu behar izanez gero eta eratorritako arazo gastrointestinalak saihestu nahi badituzu.

Emaitzarik onenak lortzeko, etxean eginiko janariarekin edo pentsuarekin elikatzeaz gain, **prestatutako janari hezeak ere erabili** ditzakezu **txakurren eta katuen** kasuan, edo noizean behin jostailu beteen bidez ere elikatu daitezke.

Kontu handiz ibili **animalia exotiko** bati jaten ematen zaionarekin; izan ere, horien elikadurari buruz dugun informazioa mugatuagoa izaten da, eta espezialisten argibideetara mugatu behar dugu, nahiz eta elikadura garestiagoa izan.

ETORRI BERRIA ELIKATZEN

Etxeko animalia berri bat etxean sartu ondoren, **baliteke horrek jateko gogorik ez izatea** edo, muturreko kasuetan, janariari uko egitea. Lehenik eta behin, kontuan izan behar da erreakzio hori ohikoa dela, eta egun bat edo bi iraun dezakeela, animalari etxe-aldaketak eragin ahal izan dion shockaren ondorioz (batez ere helduaroan).

Nahiz eta animalia aldetik mesfidantza horiek egon, zuk, arduraduna zaren aldetik, **ez utzi janaria eta ura eskaintzeari**, eroso sentitzen denean elikatu dadin. Animalia distraitzen edo molestatzen ari den stres iturriren bat ikusten baduzu, saiatu horiek minimizatzen, lasai eta beldurrik edo antsietaterik sentitu gabe jan dezan.

Oso adi egon animalia-
erreakzioari eta kontrolatu janariak
ondo egiten dion.

Baliteke animalia- eta elikadura berriaren arteko bateraezintasun batzuk detektatzea. Hori ere ohikoa izan daiteke (batez ere animalia gazteetan) eta haren beharretara egokitzen joan ahal izango zara, aurrera egiten ari dela ikusten duzun bitartean.

Zalantzarik izanez gero, **gomendagarria izango da beti al baitari bati galdetzea**. Bera izango da kasu bakoitzean ondoen orientatuko zaituena, eta elikadura desorekatu batek gehiegizko pisua edo gaixotasun eratorriak bezalako arazoak eragitea saihesten lagunduko du. Gomendagarria izan daiteke, halaber, bere kontsultara etxean egokitzeko prozesua hasi aurretik ere joatea, eman beharreko lehen pausoei buruz orientatzeko.

➔ Erosotasuna

Etxeko animalia batentzat funtsezkoa izango **da giro berrian gustura egotea**, eta horrek bere espeziera egokitutako elikadura osoa eta orekatua bilatzeak baino baldintza zehatzagoak eskatzen ditu.

LEKU IDEALA AURKITZEN

Lehenik eta behin, funtsezkoa izango da animaliak **bere bizitzako ordu asko igarotzeko** leku aproposa aurkitzea, bai ohean atsedean hartzen (**txakurren eta katuen** kasuan), bai elkarbizitzarako gune bakar gisa (terrariumak, akuarioak edo kaiolak behar dituen edozein **animalia exotikorekin** gertatzen den bezala).

Leku egokiena animalia- espezieak eta gustuek markatuko dute; izan ere, **txakurra** bezalako espezie taldekoia batek bere ohea familiako gainerako kideak egoten diren tokietatik gertu izatea eskertuko du. **Katuaren** kasuan, gomendagarria da etxeko gela desberdinetan dauden atsedean leku bat baino gehiago ematea. Horiek altueran egokienean (ez lurrian) eta loa oztoka dezaketen zarata edo usain gogor eta desatseginak bezalako estimuluetatik urrun egon behar dute.

Espezie exotikoentzat (batez ere kaioletan daudenentzat) garrantzitsua da, halaber, gizarte topaketak ematen diren leku batean egotea. Horietan, elkarrekintzarekin (beren premien parte badira) estimulu ahalko dira, baina, lasai egon ahal izango dira, behar izanez gero.

Jakina, dagoen lekuan dagoela, **atsedenlekuak erosoak** izan beharko du animalia-arentzat, eta behar dituen garbitasun-, argiztapen- eta tenperatura- baldintzak bete beharko ditu.

Txakurren eta katuen kasuan, erraza izan daiteke hori kontrolatzea, eta beraiek ere beren burua autogestionatu dezakete, etxeko txoko berrietara lotara joanda. Hala ere, arreta berezia jarri beharko da askatasun hori ez duten **animalia exotiko** batzuen kasuan, eta, gainera, batzuetan baldintza espezifikoagoak eta delikatuagoak betetzea behar dute, hala nola beren ingurunean gutxieneko hezetasun maila izatea.

Erosotasuna ere garrantzitsua da titularren ikuspegitik: kaiolak, terrariumak, akuarioak edo oheak propietate egokiak izan behar ditu, edozein gertakariren ondorioz, erraz garbitu eta mugitu ahal izateko. Horrek etxeko animalia-aren mugikortasuna ere erraztuko du.

Gainera, aukera bat etxearen inguruan atsedean hartzeko edo elkarbizitzarako gune ugari gehitzea da, animaliek une bakoitzean non egon nahi duten erabaki ahal izan dezaten eta, horrela, gerta daitekeen edozein gatazka errazago kudeatu ahal izan dezaten.

IRITSI BERRIAREN EROSOTASUNA

Familiako kide berria etxera iristen denean, ezinbestekoa izango da atsedean hartzeko edo **elkarbizitzarako guneak** (espezie exotikoen kasuan) dagoeneko jarrita eta definituta egotea. Erreferentziak hasieratik argi eta garbi egon beharko luke; izan ere, horrela, etxeko animaliak etxearen lehen eskema koherenteagoa sortu ahal izango du, askoz ere lotura argiagoak izango ditu, eta segurtasun handiagoz jakingo du non lo egin behar duen.

Egokitzen ari den aldiak, baliteke animalia urduri egotea, edo atsedetik ez hartzea. Garrantzitsua izango da zu, arduraduna zaren aldetik, eroso sentiarazten saiatzea eta estresagarria izan daitekeen eta zaintza jaistea, lo egitea edo eroso sentitzea eragozten duen edozein faktore kontrolatzea. **Animalia exotikoen** kasuan, espezie batzuetan garrantzitsua izango da gehiegi ez molestatzeko eta egoera berrira egokitzeko denbora izaten uztea.

➔ Osasuna

Osasuna ongizatearen funtsezko beste alderdi bat eta edozein animalia eskubidea da, testuinguru edozein dela ere.

Zaintzaile baten ardura lagunarteko animalia erantzako tratamendurik onena lortzea denez, **bermerik handiena al baitariarenera aldira eramatea** da, osasun-egoera ezin hobean dagoela baieztatzeko, eta, betiere, seinale edo portaera anormalak agertzen direnean.

Animalia exotikoen kasuan, badira patologiak hobeto ezagutzen dituzten espezialistak. Albaitariaren aholkurik gabe, ez zaio inoiz animalia medikaziorik eman behar.

SINTOMAK

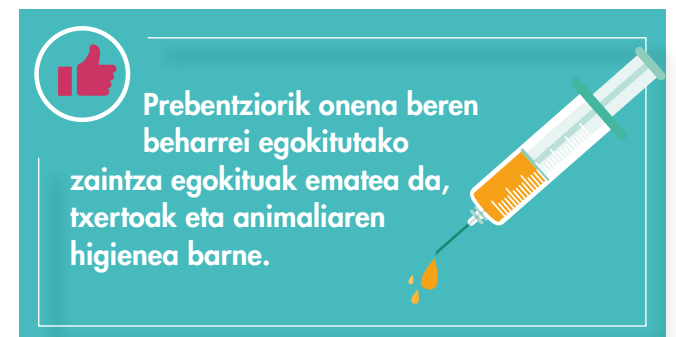
Bere osasuna zaindu behar duzunez eta arazoren edo gaixotasunen batek eragindako edozein sintomaren aurrean erantzuteko gai izan behar duzunez, **horiek garaiz detektatzen jakin behar duzu**. Horretarako, behar bezala informatua egotea gomendatzen dizugu.

Espezie exotiko batzuetan hori desberdina izan daitekeen arren (eta horri buruz informatu beharko zinateke), sintoma ohikoenen artean, espezie gehien azpiko gaixotasun edo arazoren baten susmoa eragin dezaketenen artean, honako hauek daude:

- ▶ Aldaketak apetituan.
- ▶ Gorakoak eta beherakoa behin eta berriz.
- ▶ Bat-bateko odoljarioak.

- ▶ Larruazaleko hanturak.
- ▶ Bat-bateko aldaketak animalia jokatzean, hala nola lozorroa edo hiperaktibitatea.
- ▶ Beharrak egitean ematen diren alterazioak, hala nola horiek egiteko arazoak, ohituretan izaten diren alterazioak edo ohikoa ez den itxura duten gorozkiak.
- ▶ Gorrituak edo egoeran txarrean dauden ahoa eta hortzoiak.
- ▶ Arnasketa asaldaturik edo oso motela.
- ▶ Doministiku errepikatuak.
- ▶ Ilajearen edo larruazalaren itxura aldatzea.
- ▶ Gehiegi hazkatzea edo apaintzea.
- ▶ Herren egitea ibiltzerakoan.

Animalia zaintzeaz gain, ezinbestekoa da bertako giroaren kalitatea eta osasungarritasunik handiena bermatzen saiatzea ere.

TXERTOAK

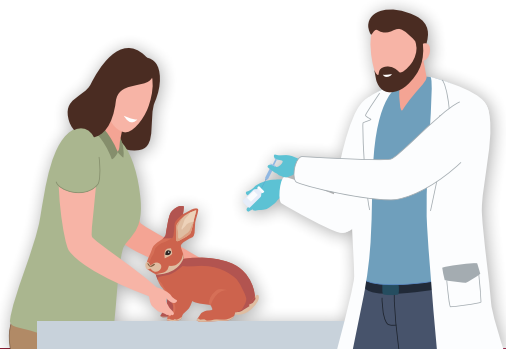
Ezinbestekoa da animaliak **txertoak jasotzea albaitariak adierazten dizun unean eta horiek bere osasun-kartillan jasota egotea**.

Txertoei esker, batez ere nahitaezkoei esker, animalia gaixotasun problematiko eta hilgarrienetako batzuetatik babes daiteke.

Gogoratu zure etxeko animalia babesten duzun gaixotasunetako **batzuek zuri ere eragin diezazuketela**, amorruekin gerta daitekeen bezala (txakurretan, katuetan eta animalia exotiko batzuetan agertzen da).

Gainera, babes horietako askotan, txakurra, katua edo animalia exotikoa zure albaitariarenera berriro eraman beharko duzu, txertoak berriro jartzeko eta, horrela, edozein infekzio eta arazo iturriren aurrean seguruago mantentzeko.

Gogorarazi zainketa horien kostua handiagoa izango dela **espezie exotikoetan**, eta lagundu ahalko duten albaitaritza kliniken eskuragarritasuna txikiago izango dela; beraz, prebentzioa bi aldiz delikatuagoa eta garrantzitsuagoa izango da.

HIGIENEA

Funtsezkoa izango da etxeko animaliak dituen higie behar guztiak kontuan hartzea. Txakurrek eta katuek neurri hauetako asko dituzte amankomunean:

► **Higie orokorra:** Animalia bizi den inguruneak garbi egon behar du, kutsatzailerik eta arriskurik gabe (osagarriak eta jostailuak barne). Ez utzi etxea eta etxeko animaliak denbora igarotzeko erabiltzen dituen eremuak gorotzez edo osasungaitza den beste edozein produktuz betetzen. **Animalia exotikoaren kasuan**, garrantzitsua izango da espezialistak ematen dizkizun zaintza aholkuak entzutea. Kaiola baten barruan bizi bada, bere eremua garbi mantentzen saiatu beharko duzu, osasunerako kaltegarria den zikinkeriarik ez ukitzeko.

► **Ahoko higie:** Hortzetako higie ona izaten saiatu behar da, gaixotasunak garatzea saihesteko. **Albaitaria** arduratuko da hori aldizka berrikustez eta beharrezkotzat jotzen dituen higie-gomendioak emateaz; hala ere, murtzikatzean hortzak garbitzeko berariaz diseinatutako produktuak kontsumitzea ez da animaliaarentzako neurri estresagarri eta inbaditzailea, eta hortz-plaka garbitzeko baliagarria izan daiteke.

► **Larruazala eta ilea zaintzea:** Espezie batzuetan, **txakurretan eta katuetan** adibidez, mantua eskuilatzea jarduera atsegina eta positiboa izan daiteke animaliaaren osasunarentzat, animaliaaren ilajearen mutua indartzen baitu beharrezkoa denean. Gainera, eskuilatzea aukera ona da edozein zauri, parasito edo larruazalarekin eta ilajearekin lotutako sintomatologia detektatzeko. Txakurren kasua, bainuak ere erabili daitezke espezialistek gomendatutako maiztasunarekin. Katuetan ez da beharrezkoa izaten. **Animalia exotiko** baten kasuan, bere ezaugarrien arabera, mantentze hori askoz luzeagoa, garestiagoa eta konplexuagoa izan daiteke.

► **Belarriak garbitzea:** Belarriek infekzio asko izaten dituzte, eta, horregatik, garrantzitsua da noizean behin horiek aztertzea, parasitoak edo otitisaren sintomak (usain sendoa, adibidez) detektatzeko. Dagoeneko prestatuta dauden produktu batzuk erabilgarriak izan daitezke belarriak garbitzeko, animalia traba handirik eragin gabe. Zalantzarik izanez gero, albaitariari galdetzea izango da onena.

► **Azazkalak moztea:** Animalia guztiek beren metodo propioak dituzte azazkalak era naturalean limatzeko: katuek gainazalen bat arraspatu dezakete; txakurrek, berriz, aztarrikatu egiten dute. Hala ere, limatze mekanismo horiek agian ez dira nahikoak izango, eta azazkal luzeak eragozpen bat izatera heldu daitezke; beraz, edozein espezietan, azazkalak moztea baldintza izan daiteke. Garrantzitsua da animaliaaren azkazalaren anatomia kontuan hartzea, zeregin horretarako diseinatutako tresnak erabiltzea eta ebakitzean zauririk ez eragitea. Zalantzarik izanez gero edo esperientzia ez baduzu, onena zeregin hori **espezialista** bati kontsultatzea edo eskuordetzea izango da.

► **Parasitoak kentzea:** Tratamenduen eta gaixotasunen prebentzioaren parte gisa, garrantzitsua izango da zure etxeko animalia barneko edo kanpoko parasitoetatik libratzea. **Albaitariak** emango dizkizu erabili beharreko produktuei eta metodoei buruzko gomendioak. Halaber, lagungarria izan daiteke animalia parasitoz gehien kutsatutako testuinguruetara eramatearekin kontuz ibiltzea, hala nola inguru zikinak edo mota guztietako intsektuak bizi ohi diren inguruak. Kaiolatutako animaliek ere izan ditzakete horrelako arriskuak.

OSASUN ONA IZANDA HAZTEA

Osasunari dagokionez, etxeko animalia batek etxe berri batean igarotzen dituen lehen hilabeteak izan daitezke delikatuena; izan ere, maizter berriak bere immunitate sistema ere inguruko janariaren eta germen motaren arabera egokitu beharko baitu.

Animaliak zaintzeko beste arlo askotan bezala, familiako kide berriaren osasunari buruzko zalantzak dituzunean albaitariari galdetzea da zaintzaile arduradun gisa izan dezakezun prebentziorik onena.

Hala ere, zaintzari buruz aipatutako guztiaz gain, funtsezkoa izango da familia-eremuan sartu berri den edozein animaliari eragingo dioten faktore eta baldintzatzaile hauek kontuan hartzea:

► **Jarraitu zure osasun-betebeharrak.**

Zaintzaile gisa, nahitaezko txerto guztiak jarri beharko dizkiozu animaliari (jada ez baditu), eta kontsultatutako albaitariak emandako gomendio guztiak bete beharko dituzu. Gainera, gomendagarria izango da aukerako txertoak aplikatzea, animalia ahalik eta gehien babesteko.

► **Zaindu familiako kide berriaren osasun egoera,** edozein gaixotasun sintomatologia detektatu eta garaiz erreakzionatu ahal izateko.

► **Murritzazu bere estresa.** Egokitzen ari den edo larriko aldi bat ekar dezake, eta, aldi horretan, animalia ez da ingurunearekin gustura sentitzen. Estres hori kroniko bihurtzen denean, defentsak gutxitzea eta osasun arazoak eragin ditzake. Horregatik, animalia bere egoerarekin deseroso sentitzen dela ikusten baduzu, saihestu, kosta ahala kosta, egoera okerragoetara eramatea, adibidez, familiako kideekiko gehiegizko esposizioa. Erreparatu hari fase honetan eta eman animaliari hurbiltzeko bere erritmo propioa ezartzeko aukera. Behar izanez gero, gunegabe bat ere izango du, bertan ezkutatzeko.

► Segurtasuna

Etxeko edozein animaliarentzat, segurtasuna funtsezko beharra eta eskubidea da, bai maila fisikoan, bai psikologikoan.

Zaintzaileek, animaliek bezala, etxean lasai sentitzeko aukera izan behar dute, arriskuak eta mehatxuak oso txikiak direla jakinda, baina horiek erabat ezabatzea ezinezkoa dela jakinda.

Etxeko animalia bat etxera eramateko orduan, segurtasuna da egokitzen ari den aldi gogorra errazteko eta, bai zuk bai familiako gainerako kideek, haien konfiantza lortzeko faktore garrantzitsuenetako bat.

SEGURTASUN FISIKOA

Begiratu batean ikusten ez eta etxeko animaliaren osotasunerako eta osasunerako arrisku handia izan daitezkeen arrisku iturri asko daude.

Garrantzitsua da zure etxea osorik aztertzea eta zure ikuskapenarekin edo hura gabe kalterik eragin diezaikeen ezer ez dagoela ziurtatzea.

► **Leihoak eta balkoiak:** Txakur, katu eta beste animalia exotiko askok leihoen beste aldean dagoenarekiko jakin-mina sentitzen dute. Ondorioz, batzuetan, pauso bat hutsera oker ematea lesio larriak edo heriotza ere eragin dezakeen istripu bihurtu daiteke. Horregatik, ezinbestekoa da oztopoak eta babesak jarri babestea.

► **Mugitzen edo erortzen diren altzariak:** Etxeko edozein animaliak istripua izan dezake etxeko altzariren batekin, jolasten dabilela horren kontra talka eginez edo altzariak irristatuz edo eroriz. Garrantzitsua da etxean dituzun altzarien egonkortasuna eta segurtasuna ziurtatzea.

► **Produktu toxikoak:** toxikoak: Produktu eta elikagai asko daude, eta, etxeko animaliak horiek hartuz gero, osasun arazo larriak eragin ditzakete. Txakur, katu edo animalia exotiko bat seguru mantentzeak hura arrisku horretatik aldentzea ere dakar. Adibide batzuk garbitzeko edo margotzeko produktuak eta disolbatzaileak bezalako produktu

kimikoak dira. Egoera txarrean dagoen janaria eta irentsi ezin diren beste produktu batzuk izaten dituzten zabor-ontziek ere osasun arazo larriak eragin ditzakete. Elikagaiek zure etxeko animaliaen espeziean duten toxikotasunari buruz jakin behar duzun informazio guztia **espezialista** batek eman ahal izango dizu, eta hori bereziki garrantzitsua da animalia exotikoen kasuan, horiei hain ohituta ez gaudelako.

- **Landare arriskutsuak:** Ukitzeagatik edo kontsumitzeagatik intoxikazioa eragin dezaketen hainbat landare daude, eta horien inguruko gomendio nagusia da horiek etxeko animaliaengandik ahalik eta gehien urruntzea edo animaliarik ez dagoen beste etxe batera eramatea da. Garrantzitsua izango da arrisku horiei buruz ondo informatuta egotea, Pazko lore ospetsuan, huntzan, ficusan eta gorostian arretea berezia jarritz.

► **Asfixiak eragindako arriskuak:**

Etxean era guztietako arriskuak daude, eta ikusezinenetako bat animaliarik itolarria eragin diezaioketen kableak eta objektu txikiak dira. Lurrean aurkitzen duen guztia (kumeentzat ohikoa den zerbait) ahora eraman ohi duela badakizu, kendu irentsi eta arriskutsuak izan daitezkeen objektu guztiak edo animaliaen arnas traktuan edo digestioan lesioak eragin ditzaketen objektu guztiak. Asfixia eta deshidratazioa ere gehiegizko beroaren ondorioa dira, eta garrantzitsua da azpimarratzea animalia bakar batek ere ez litzatekeela auto batean itxita geratu behar inolako denbora-tartetan; izan ere, 15 minutu bakarrik badira ere, ondorioa zorigaitzokoa izan daiteke.

- **Etxeko arriskuak:** Zure etxean elektrokuzioa edo erretzea eragin dezaketen arrisku iturri desberdinak badaude, garrantzitsua da arrisku horiek guztiak minimizatzea edo, gutxienez, etxeko animalia babestea, haiekin kontakturik izan ez dezan. Animalia heldu baino aste batzuk lehenago, aztertu zure etxe osoa. Haren osotasunerako edozein arrisku egongo balitz, kendu arrisku hori edo, gutxienez, jarri animalia bertan sartzea eragozteko beharrezkoak diren oztopoak.

- **Etxeko beste animalia batzuk:** Bai, zurekin bizi diren animaliak ere arrisku iturri izan daitezke, eta zure ardura izango da bien osotasun fisikoa babestea. Jada adierazi dugu adopzio aldian bi animalien arteko

bateragarritasuna egiaztatzearen garrantzia, bereziki animalia exotikoetan. Hala ere, espezie bakoitzaren izaera ere kontuan hartu behar da; adibidez, etxean suge bat edo katu bat bezalako animalia harrapari bat edukitzea arriskutsua izan daiteke karraskari batentzat. Babes hori beste familia batzuetako etxeko animalietara ere zabaltzen da, paseoetan animaliak ustekabeen topo egin dezake haiekin. Arrisku hori frogatzen duten aurrekariak daudenean, muturrekoa jarri behar da, besteak zure animaliak eragindako gorabeheretatik babestea beharrezkoa denean.

- **Ziurtatu galtzen ez duzula:** Animaliak modu askotara babes ditzakezu, eta prebentzio neurri oso eraginkor bat (betebehar bat izateaz gain) lepokoan identifikazio plaka bat jartzea da, bere izenarekin eta telefono zenbaki batekin, galduz gero zuri deitu ahal izateko.

Jakina, lehenago ihes egin izanaren aurrekariren bat duten animaliek ere GPS bat izan dezakete lepokoan, baldin eta horrek ez badio traba edo arriskurik eragiten animaliarik. Bidaia testuinguruetan, animaliak dagokion pasaportearekin ziurtatuta egon behar du, eta pasaportea bidaiatu nahi den herrian indarrean dagoen araudiaren arabera izango da.

Jakina, kalteren bat eragin dezakeen edozein istripuren aurrean, garrantzitsua da albaitariari larrialdiko bisita egitea.

SEGURTASUNAREN PERTZEPZIOA

Seguru egoteaz gain, animaliak bere etxean ere seguru sentitu behar du. Hori eskubide bat da, eta positiboa da bere ongizate mentalerako; horrek eragina du bere jokabidean, eta familiako kide berriak bere inguruarekin eta zaintzaileekin duen harremanean. Hona hemen gako guztiak:

- **Eremu segurua:** Eremu seguruan, animaliak badaki salbu egongo dela, bertan ezkutatu egin daitekeelako eta inork ez duelako inoiz gogaituko. Leku lasaia da, estimulu gogaikarrietatik ahalik eta isolatuena, familia eta beste pertsona eta animalia batzuk barne. Edozein animaliaarentzako garrantzitsua da beti gune seguru bat izatea. Etxera iristean, ziurtatu bere eremua zein den ulertzen duela. Era berean, ez molestatu hor dagoenean eta ez utzi inori animalia inbaditua edo estresatua sentiarazten.

► **Zaintza atsegina:** Etxeko edozein animalia, edozein espeziekoa dela ere, **adeitasunez eta maitasunez tratatu behar da.** Beraz, inoiz ez dira indarkeria, manipulazio behartuak eta justifikaziorik gabekoak, ikaratu edo kaltetu dezaketen garrasiak edo inolako kolpeak erabili behar, ezta animalia hezteko asmoa badute ere.

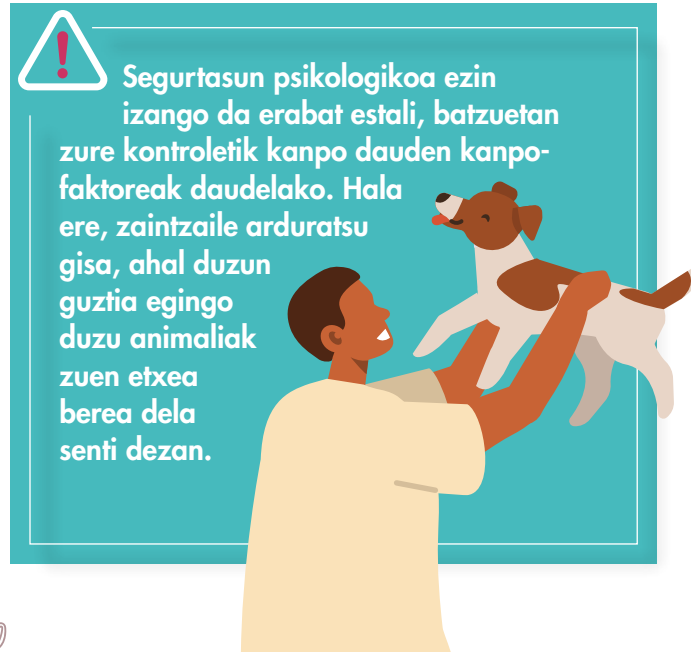
► **Faktore estresagarriei aurre egiteko oztopoak:** Batzuetan, **animaliaren eta estres-iturri baten artean ikusmen- edo entzumen-oztopoa** izateak aldea eragin dezake hark arazoarekiko duen tolerantzian, arindu egiten duelako eta mehatxu txikiagoa bihurtze duelako. Adibidez, animalia batzuen kasuan, baita exotikoetan ere, lagungarria izan daiteke horiek dituzten garraiatzailea, terrariuma edo kaiola estaltzea, gainestimulazioa minimizatzeke.

► **Arriskuetatik urruntzea: Animaliaren osotasun fisikoa** mehatxatzen duen edozein gertakari jasatea beldur iturri izan daiteke ekitaldiaren ondoren, baita animaliak inolako min fisikorik izan ez badu ere.

► **Behar bereziak:** Espezie bakoitzak **segurtasun sentsazioa** hobetzeko bete daitezkeen behar zehatzak ditu, ezkutatzeke lekuetatik haratago. Katuen kasuan, erabilgarria izan daiteke leku altuak izatea, nahi duenean bertara iritsi ahal izateko. Leku altu batek inguruko ikuspegi ona eta ingurunean gertatzen dena gehiago kontrolatzen duelaren sentsazioa

ematen dio animaliari. **Espezie exotiko askok ere segurtasuna ematen dioten behar bereziak dituzte.** Adibidez, loro espezie oso sozial batzuek zaintzaileekin egon behar dute beti, ingurunean seguru sentitzeko, eta haiek alde egitea oso faktore estresagarria izan daiteke.

Animaliaren segurtasun psikologikoarekin lotuta, oso garrantzitsua izango da (batez ere txakurretan eta katuetan) albaitariarenera joateko bidaia ahalik eta estres gutxien eragitea. Hori lortzeko, gomendagarria da etxeko animalia pixkanaka bidaiatzera ohitzea, tamaina egokiko garraiatzaile bat erabiliz. Zalantzarik izanez gero, beti izango da gomendagarria profesional bati aholkua eskatzea.

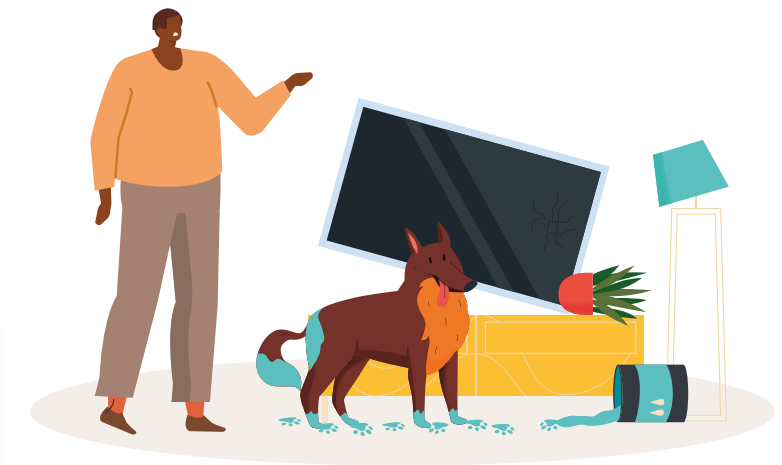
► Jokabidea

Etxe batean egon daitezkeen bizikidetzaz arazo gehienak animaliaren jokabide-ezaugarriek eragiten dituzte.

! Ohikoenak diren arazoetaz ondo informatzea bezain garrantzitsua da horiek asetzeko etxe bat prest izatea eta horiei nola erantzun jakiteko estrategiak izatea.

BEHAR ETOLOGIKOAK

Jokabide edo jarduera batzuk ongizate-premien parte ere badira, eta zientzia-zirkuluetan behar etologiko gisa ezagutzen dira. **Animaliak ingurune natural batean egin ohi ditu jarduera horiek**, eta, giza familia-nukleo batean integratzea dakarren bizi-eredu berriaren ondorioz, ezin dira beti behar bezala estali. Horrek bizikidetzaz arazoak eragin ditzake askotan, eta hori konpontzea askoz ere zailagoa da espezie exotikoen kasuan, haien jokabideak ez baitira hain bateragarriak testuinguru berri horrekin.

Orientazio gisa balio dezan, **jarraian modu orokorragoan dauden behar etologikoak zehaztuko ditugu:**

► **Ariketa fisikoa:** Edozein animaliak, txakurrak, katuak edo animalia exotikoak badira ere, egunero mugitzea behar dute, giharrak lantzeko eta odola gorputz osoan zehar banatzea lortzeko. Izan ere, lehen esan dugun bezala, animaliaren jarduerarik eza edo lozorroa gaixotasunen edo arazoen sintomatza hartzen da. Gainera, ariketa fisikoa, berez, ihesbide bat izan daiteke gatazka testuinguruetan animaliaren kudeaketa hobetzeko; hau da, ariketa ez da soilik behar bat, botere terapeutikoa ere badu.

► **Sozializatzea:** Gizabanakoaren arabera hori alda daitekeen arren, etxean sartu ohi ditugun animalia espezie asko daude. Horiek portaera sozial handia dute, eta jokabide horiek espezie bereko beste animalia baten presentziarekin bakarrik adieraz daitezke. Hori da, adibidez, txakurrak beste txakur batzuekin sozializatzeko egunero paseatzera atera beharraren, edo karraskariak edo espezie jakin batzuetako hegaztiak espezie bereko animalia batzuekin bizitzean gogo-aldarte hobea izatearen arrazoiak bat. Hori betetzen da, baldin eta animalia beste gizabanako batzuekin ondo sozializatuta badago. Hala ez bada, beste animalia batzuekin harremanetan jartzen saiatzea, onura baino, estres eta beldur iturri izan daiteke eta, kasu horretan, ez litzateke gomendagarria izango, eta profesional baten laguntza bilatu beharko zenukete.

► **Esplorazioa:** Aurreko puntuarekin lotuta, garrantzitsua da, halaber, animaliak beren ingurunea modu seguruan ikuskatu ahal izateko sistemak eta baliabideak izatea, bai etxe barruan, bai kanpoan. Horrek segurtasun eta konfiantza handiagoa ematen dio animaliarri, hori baita ingurunea ulertzeko eta horretara ohitzeko duen modua.

► **Jolasa:** Animalia espezie askok beste animalia batzuekin edo familiakoekin trebatu eta elkarreragin ez ezik, hori modu dibertigarrian egin behar dute, berez jardura bizigarria izan dadin. Batez ere, **txakurren eta katuen** kasuan, jokia ezinbesteko jardura da animalia asetzeko eta, bide batez, gainerako senideekiko lotura sendotzeko. Gainera, aukera zoragarria da

animaliak ohiko testuinguruan inhibituta egon ohi diren eta jolasean erlaxatu daitezkeen jokabide eta instintu asko adieraz ditzan, hala nola haginka egitea. **Espezie exotiko** batzuetan, arrainetan adibidez, jolasa ez da zaintzailearekin zuzenean gertatzen, espezie bereko kideen artean edo ingurunearekin elkarreraginean baizik.

► **Afektua:** Afektua begien bistako beharra da espezie sozial askotan, eta animaliak jasan behar dituen eta naturaltasunez adierazi ahal izan behar dituen jokabide moten parte da. **Txakur edo katu** batek familiako gainerako kideekiko inolako afekturik adierazten ez badu, hori txakurraren eta familiako gainerako kideen arteko harremanari lotutako azpian dagoen arazoren baten sintoma izan daiteke. Horregatik, garrantzitsua da arreta eta zaintza emateaz gain, zaintzaile gisa diozun maitasuna adieraztea.

SOZIALIZAZIOA

Animalia etxera egokitzea ez da beti erraza izaten, **eta sozializazioak eragin handia izan dezake bai prozesu horretan**, bai animaliak izango duen jokabidean.

Edozein espezieetan, **sozializazioa edo soziabilizazioa aldi sentikorra da**. Horretan, animaliak bere inguruneari buruz ikasten du, jokabide-eredu jakin batzuk barneratzen ditu, eta beren erreakzio eta erabakien zati handi bat markatuko duten elkarteak sortzen ditu, batez ere testuinguru berrietan edo gutxi ezagutzen diren testuinguruetan.

Ikertzaileen arabera, sozializazio aldiaren amaieran beldur seinaleak agertzen hasten dira animalia aldeztu aurretik erlaxionatu ez den estimuluen aurrean. Hauek **ezinbestekoak** dira arrisku posibleak saihesteko **eta**, horrela, **bizirauteko** aukerak hobetzeko. Halaber, une horretatik aurrera, kumearen jokabidea oso pixkanaka heldu baten portaera izatera pasatzen da, eta txakurretan prozesu hori 2 urtera arte luzatzen da.

Familia-nukleoetan gizakiekin eta beste animalia batzuekin bizi den testuinguruan, **hainbat espezieren arteko sintonia** bilatu behar da, eta sozializazioa bereziki garrantzitsua da.

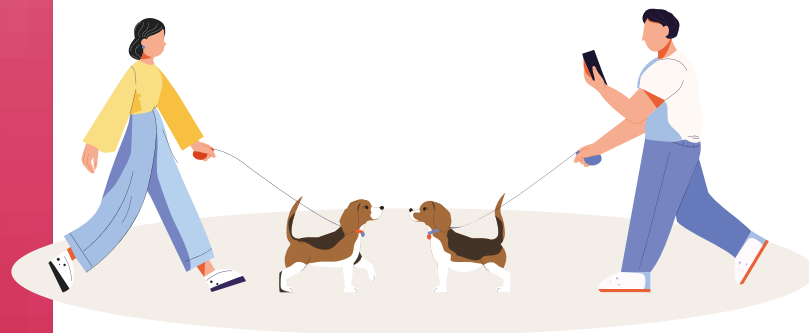

Sozializazio aberats eta askotarikoari esker, etxeko animalia batek tolerantzia hobea izan dezake ezezagunen aurrean edo albaitarien eta gainerako zainketen tratuan.

Nahiz eta **sozializazio-denbora** espeziearen arabera asko aldatzen den eta animalia bat pazientzia handiko testuinguru berri batera ohituz sozializatzea posible den, une horretan jarri behar zaie gehien besteen eraginpean, etorkizunean beldurrik izan ez dezaten.

Hazleak edo hura zaintzen ari den arduradunak jartzen du kumea estimulu berrien eraginpean aldi goiztiar horretan, **eta horrek animaliarri era guztietako estimuluak aurkeztean datza**, besterik gabe, ezagunak bezala ikusi eta normalizatu ditzan. Horrek kumearen bizitzan era guztietako pertsonak, zaratak, objektuak eta usainak agertzen direla esan nahi du. Beti oso modu mailakatuan eta txakurkumearentzako edo katutxoarentzako atsegina eginda; izan ere, aldi horretan izandako esperientzia negatiboek eragin handia dute animaliaaren etorkizuneko jokabidean.

ANIMALIAREN BIZITZA ABERASTEN

Ez zinateke soilik zure etxeko animaliak dituen beharrak asetzean geratu behar, baizik eta gomendioa askoz harago joan beharko litzateke, **ahalik eta bizi kalitate onena eta bideragarria eman nahian.**

conduta futura do animal. Hori ere txakurrak txertoak hartu bezain laster kalera ateratzea gomendatzeko arrazoiak; izan ere, sozializazioak gaizki kudeatutako jokabideek sortutako arazoei aurrea har diezaieke.

Hala ere, nabarmendu beharra dago, sozializazio-aldiaren amaiera ez dela itzulerarik gabeko puntu bat etxeko animaliak sartu nahi duen testuinguru berrira egokitzeke aukeran.

Adituek diotenez, **sozializazio-prozesuan gabeziak dituen animalia bat**, txakurren eta katuen kasuan behintzat, **gure bizitza-motara behar bezala egokitu daiteke**, baldin eta arduradunak prozesu osoa errazteko behar adina pazientzia, denbora eta baliabide eskaintzeko prest badaude, eta beti edozein eragozpen konpontzen lagun dezaketen espezialistengana joanda. Animalia exotiko batzuen kasuan, hori askoz zailagoa da, eta egokitzea ezinezkoa izan liteke. Gainera, horrek espezialista baten esku-hartzea eta aholkua beharko litzuke.

Aberastasunen atzean dagoen ideia intrintsekoa berritasun eta ongizate aldia aprobeztatzea da. Hori estimulu berria sartu ondoren etorri ohi da, animalari nolabaiteko barietatea emateko eta inguru pobretuari aberastasuna gehitzeko. Horrela, jasan ditzakeen gabeziak konpentsatu egiten dira, aldi baterako bada ere.

Oro har, etxeko animalia baten giroa are gehiago hobetu genezake honako gomendio hauekin:

- **Osagarriak eta gehigarriak ematea**, Horiek oso interesgarriak izan daitezke animalia baten bizitzan, behar bezala aukeratuz gero. Adibidez, **dorre-hazkagailuak** ezinbestekoak dira katuentzat, arraspatzeko aukera ematen baitiete eta plataforma jasotzaile gisa balio baitezakete. Dibertsioa ematen duen beste aukera bat, istripuak saihesteko zaintza estua behar duen arren, katuentzako belarra erabiltzea da. Hori estimulatzailerik naturala da eta muturreko jolasa eragiten **duen kantuan**. Kontuan izan behar da, **espezie exotikoen** kasuan, osagarrien eta gehigarrien eskaintza oso mugatua izaten dela, eta badagoela existitzen ez dena ere. Ondorioz, zaintzailearen ardura izango da horri buruz informatzea eta horrelako aberastasunak berak sortzea.
- **Produktuen kalitatea eta zaintza hobetzea, batez ere elikaduran.** **Animalia exotikoen** kasuan, **terrariuma**

edo kaiola berritzea ere izan daiteke, eta (komenigarria bada) handiagoa eta erosoagoa izan daiteke animalia erantzut.

- **Animaliari ongizatea eta hautatzeko edo autokudeatzeko askatasuna ematen dion produktu gehiago sartzea.** Horrek behar etologiko batzuk hobeto estaltzen lagun dezake. Adibidez, ideia ona izan daiteke **txakurra** jolas saio baterako bere jostailuak edo gogoko duen janari mota aukeratzen uztea. Atsedean hartzeko hainbat gune ere egokitu daitezke erabiltzea gustatzen zaion lekuetan; horrela, erosotasuna bermatzen da lo egin nahi duzun tokian.

Katuen kasuan, positiboa izan daiteke katu bakoitzeko bi hondar-kaxa edo gehiago edukitzea, etxeko hainbat puntutan bereizita. Horrela, animaliak etxeko hainbat lekutan egin ahal izango ditu bere beharrak.

Animalia exotikoen kasuan, horrek aldagarritasun askoz handiagoa du, eta banako edo espezie bakoitzari onura gehien dakarkionaren arabera izango da. Adibidez, arrain eta karraskari batzuek egoteko eta mugitzeko instalazio desberdinak izan ditzakete, hala nola hodiak eta gainerako eranskinak. Hala ere, horrek stres-iturri bat ekar lezake, behar bezala kudeatzen ez bada.

- **Bizikidetza positiboa izatea bateragarriak diren beste animalia batzuekin**, eta dibertitzea lortzea askotariko jokamoldeak adieraziz, beti beste senide batengana edo hainbat jostailutara jo behar izan gabe. Hain zuzen ere, **katuek** guztiz estimulatuz dezakete elkar; horregatik, txikitatik bikotean haztea gomendatzen da.

Gauza bera gertatzen da jarduera sozialetan tolerantzia eta bateragarritasuna erakusten duten beste espezie askotan, **hala nola txakur gehienetan, karraskarietan eta arrain batzuetan**. Jakina, espezie desberdinen artean bateragarriak izan daitezkeen konbinazioak ere badaude, elkarrekin ezin hobeto bizi daitezkeenak eta ingurune aberastu baten parte izan daitezkeenak.

- **Jolasetik haratago doan estimulazioa:** Jolasa oso jarduera aberasgarria da, eta positiboa da animalari era guztietako estimuluak ematea. Hala ere, egia da etxeko animalia batzuek dibertitzeko premia hutsetik harago

doazen gaitasunak dituztela eta beste jolas zailago edo aurreratuago batzuen bidez gara daitekeela, hala nola trebakuntza-saioen bidez. Hori, batez ere, **txakurren heziketan eta trebakuntzan gertatzen da**, adimen- eta miaketa-jokoen bidez.

Gogoratu irakaskuntza mota horiek jarduera horretarako gaitutako eta baimendutako profesionalen aholkularitzaren bidez bakarrik aplikatu behar direla. Gainera, garrantzitsua da profesional horiek metodologia eguneratuak jarraitzea eta animalien eskubideak eta ongizatea une oro errespetatzea.

Kontuan izan behar da, halaber, **animalia exotiko** asko ezin direla hezi txakurrak hezi ahal diren modu berdinean. Animalia exotikoek komandoen edo adimen-jokoen irakaskuntzarekin bateraezinak diren berezitasunak dituzte; hala ere, egia da zenbait arrakasta-kasu daudela zentzu horretan, baina horiek esperientzia, prestakuntza eta ardura handia eskatzen dute.

BIZIKIDETZA ARAZOAK KUDEATZEN

Familia-ingurunean behar guztiak beteta izan arren, **etxeko animalia bat etxean** sartzeak jokabide-gatazka batzuk eragin ditzake, eta arduradunek horiei aurre egin beharko diete. Garrantzitsua da horretaz jabetuta egotea eta etxean sartzeko unerako prest egotea. Hori bereziki sentikorra da **espezie exotikoen** kasuan, ez baitira beti bere jokabide problematikoenak ezagutzen. Bai iritsi berrientzat, bai etxean bizitzen denbora luzea daramaten etxeko animalientzat, garrantzitsua da **zaintzaileek eta animaliak edozein** gatazka kudeatzeko baliabide nahikoak izatea. Harek dira gako nagusiak:

- **Behar etologikoak beteta izatea:** Batzuetan, animalia baten bizikidetza arazoak behar jakin batzuei behar bezala ez erantzuteagatik sor daitezke, hala nola txakur askok txikitatik izaten dute hozkada estimulatze beharra, eta, azkenean, altzariei kosk egin eta higatu egiten dituzte. Jokabide hori hezurretara, hozkailuetara edo jostailuetara birbidera daiteke, arretaz, pazientziaz eta trinkotasunez. Ezinbestekoa da espezialista bati kontsultatzea **etxeko animalia** exotiko baten kasuan, haren jokabide-berezitasunak sarritan zailak izango baitira hautematen alde aurreko esperientziarik gabe.
- **Etengabeko arreta:** Etxeko animalia baten jokabide eta behar desberdinei oso adi egotea,

eta ingurunea egokitzea bizikidetza hobetzeko, batez ere iritsi ondorengo lehen hilabeteetan.

- **Profesional batengana jotzea:** Aukera bideragarria da gertakariak gertatzen direnean edo arduradunek horiek kudeatzeko tresna nahikorik ez duten jokabideak agertzen direnean, baita jokabide eta bizikidetza arazoak agertzea prebenitzeko modu bat denean ere. Exotikoen kasuan, espezialistaren zeregina funtsezkoa izango da, oso pertsona gutxi baitaude horiek zaintzeko benetan prestatuta.
- **Errutinak:** Etxeko edozein animalia baten funtsezkoa da zenbait errutina izatea, egunero egiten diren jardueretan aldatzen ez diren ordutegiak, hala nola elikatzeko ordua, jolasa edo paseoa. Horrela, animaliak inguruan gertatzen denarekiko eta egin behar denarekiko nolabaiteko kontrola edo segurtasuna duela sentitzen du.

- **Kontuan izan komunitatea:** Etxeko animalia bat izaterakoan, heldu berria izan ala ez, kontuan izan beti zeintzuk diren hirugarrenen bizi kalitatean eragina izan dezaketen animalia-erantzukizunak, hala nola zure bizilagunen komunitatean. Zure familia-nukleoan **animalia exotiko** bat baduzu, kontuz ibili besteentzat traba izan daitekeen edozein jokabiderekin, eta saihestu animaliak etxetik ihes egitea eta komunitatean arrisku bihurtzea.

**Edukitze arduratsua
animaliaren bizitza osorako
konpromisoa da
Pentsatu ezazu!**

Argitaratzailea: Eskubide Sozialen, Kontsumoaren eta 2030 Agendaren Ministerioa
Idazkaritza Nagusi Teknikoa
<https://cpage.mpr.gob.es/>
NIPO en línea: 233-25-019-9
Diseinua eta maketazioa: Grupo Asis Biomedica S.L.